

Spolek pro obnovu venkova ČR

Mgr. Eduard Kavala

předseda Spolku

Sekretariát: Běloutín 151, 753 64

Tel., fax: 581-612 100; E-Mail: spov@belotin.cz

V Běloutíně dne 1. září 2011

Vážení předsedové poslaneckých klubů,
vážená předsedkyně ústavně právního výboru,
vážení členové ústavně právního výboru,

obracím se na vás v souvislosti s projednáváním novely zákona o rodině, kterou Poslanecká sněmovna schválila 21. června 2011. Senát však 27. července 2011 navrhl vypustit změny, týkající se § 26 stávajícího zákona. O zákonu budete hlasovat znovu. Paralelně je ve 2. čtení ve sněmovně projednáván vládní návrh nového Občanského zákoníku, který má zákon o rodině nakonec nahradit.

Změny v § 26 zákona o rodině, posilující tzv. střídavou péči o děti po rozvodu rodičů, jsme vnímali jako krok správným směrem. Obavy z narušení pocitu domova u dítěte rozptyluje např. článek psychologa a vysokoškolského pedagoga PhDr. Václava Mertina, který připojujeme v příloze.

Pokud se problematikou budete znovu zabývat v souvislosti s projednáváním nového občanského zákoníku, uvítali bychom úpravu § 901 a 902 např. takto:

„§ 901

- (1) Má-li být rozhodnuto o rozvodu manželství rodičů dítěte, soud nejprve schválí dohodu rodičů o společné nebo střídavé péči, ledaže by odporovala zákonu.
- (2) Nedojde-li k dohodě a jsou-li oba rodiče způsobilí dítě vychovávat a o ně pečovat, soud před rozhodnutím, kterým se rozvádí manželství, svěří dítě do střídavé péče obou rodičů a určí frekvenci, dobu, místo střídání, součinnost obou rodičů při něm, popř. místo povinné školní docházky.
- (3) Parametry a podmínky střídavé péče mohou být po rozvodu na žádost kteréhokoliv z rodičů soudem upraveny; v případě dohody obou rodičů na změnu střídavé péče na péči společnou, soud tuto dohodu schválí, ledaže by odporovala zákonu.

§ 902

- (1) Prokáže-li se, že jeden z rodičů není způsobilý dítě vychovávat a o ně pečovat, nemá o ně zájem nebo bez vážného důvodu opakovaně nedodržuje rozhodnutí soudu o střídavé péči (§ 901 odst. 2), soud svěří dítě do péče druhého z rodičů.

- (2) Není-li ani jeden z rodičů způsobilý o dítě pečovat, soud může dítě svěřit do péče jiné osoby než rodiče.“

Stanovení společné nebo střídavé péče přímo zákonem by omezilo nákladné a často kontraproduktivní znalecké posuzování zájmů dítěte. K soudním znalecům by se soud obracel jen v případech u soudu napadené způsobilosti některého z rodičů nebo tehdy, kdyby společná nebo střídavá péče přinesla problémy neřešitelné v úrovni rodiny. Bylo by také prevencí rozvodů, protože by iniciátor rozvodu věděl, že s vyloučením rovnoprávné výchovy dítěte druhým rodičem nemůže v naprosté většině případů počítat.

Protože platnost Občanského zákoníku se předpokládá až od 1. ledna 2013 a ročně dochází v České republice k tisícům rozvodů, považujeme pro mezidobí za velmi důležitou a potřebnou novelu zákona o rodině, jak ji schválila Poslanecká sněmovna 21. června 2011. Prosíme Vás proto také o podporu tohoto zákona tak, aby většinou 101 hlasů byl pozměňující návrh Senátu Poslaneckou sněmovnou odmítnut.

V úctě

Mgr. Eduard Kavala
předseda SPOV ČR

Rozdělovník:

Vážený pan
Mgr. Bohuslav Sobotka
předseda poslaneckého klubu České strany sociálně demokratické
Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
sobotka@psp.cz

Vážený pan
Ing. Zbyněk Stanjura
předseda poslaneckého klubu Občanské demokratické strany
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
stanjuraz@psp.cz

Vážený pan
Mgr. Petr Gazdík
předseda poslaneckého klubu TOP 09 a Starostové
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
gazdikp@psp.cz

Vážený pan
Ing. Pavel Kováčik
předseda poslaneckého klubu Komunistické strany Čech a Moravy
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
kovacik@psp.cz

Vážený pan
JUDr. Vít Bárta
předseda poslaneckého klubu Věci veřejné
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
bartav@psp.cz

Vážená paní
Mgr. Karolína Peake
předsedkyně Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
peakek@psp.cz

Vážený pan
Marek Benda
místopředseda Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
bendam@psp.cz

Vážený pan
Mgr. Jan Farský
člen Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
farskyj@psp.cz

Vážený pan
JUDr. Stanislav Grospič
místopředseda Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
gropsics@psp.cz

Vážený pan
JUDr. Jan Chvojka
člen Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
chvojkaj@psp.cz

Vážená paní
JUDr. Jana Kaslová
místopředsdkyně Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
radovaj@psp.cz

Vážený pan
JUDr. Stanislav Křeček
místopředseda Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
krecek@psp.cz

Vážená paní
JUDr. Marie Nedvědová
členka Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
nedvedovam@psp.cz

Vážený pan
JUDr. Stanislav Polčák
člen Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
polcaks@psp.cz

Vážený pan
Mgr. Aleš Rádl
člen Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
ales.radl@seznam.cz

Vážený pan
JUDr. Pavel Staněk
člen Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
stanekp@psp.cz

Vážená paní
Mgr. Jana Suchá
členka Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
suchaj@psp.cz

Vážený pan
JUDr. Jeroným Tejc
člen Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
tejcj@psp.cz

Vážená paní
JUDr. Ivana Weberová
členka Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
weberovai@psp.cz

Vážený pan
Ing. Václav Zemek
člen Ústavně právního výboru
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Sněmovní 4
118 26 Praha 1
zemekv@psp.cz

Dvakrát doma

PhDr. Václav Mertin

20. července neschválil Senát Parlamentu ČR pasáž novely zákona o rodině, ve které má dojít k posílení významu střídavé péče po rozvodu rodičů. Před několika dny se stejně zamítavě vyjádřil Vládní výbor pro práva dítěte. Diskuse v obou komorách byla bohatá a je zajímavé, že stanoviska mužů a žen pro a proti zhruba kopírují poměr, se kterým se setkávám v poradenské klientele. Obracejí se na mě převážně muži, kteří usilují o větší naplnění rodičovské role a střídavou péči pokládají za reálně dosažitelné maximum, a ženy, které se střídavé péči brání a hledají pro tento svůj postoj oporu v psychologickém nálezu.

Novela "nic proti ničemu"

Když se rodiče rozejdou, jde téměř vždy o nepříznivý zásah do života dítěte. Nikdo se ho neptá, ani nebere ohled na jeho přání, které obvykle zní, aby s ním byli táta s mámou pohromadě. Pak na něj často dopadají tahanice rodičů, neshody o majetek, peníze, pomluvy, výčitky, výhrůžky, neplacení výživného, neochota umožnit kontakty s druhým rodičem, nezáměr či úplná absence jednoho rodiče... Pod zorným úhlem takových zásadních a léta neřešených problémů se zdá být změna jedné věty v zákoně maličkost.

Navrhovaná novela v § 26, odst. 2 zní „*Jsou-li oba rodiče způsobilí dítě vychovávat a mají-li o výchovu zájem, soud svěří dítě do střídavé výchovy obou rodičů, je-li to v zájmu dítěte.*“ Stačí si tuto větu přečíst a vidíme, že neobsahuje žádné dramatické změny, že se absolutně nedotýká práv dítěte, ani neomezuje soudy v nezávislém rozhodování – všechny ostatní paragrafy, které by se těchto skutečností mohly dotknout, zůstávají nezměněné. Takže jestli soudy berou v potaz názor dítěte dnes, budou ho brát i nadále. Jestli soud dojde k závěru, že střídavá péče není v nejlepším zájmu dítěte, pak rozhodne o jiné formě.

Málokdo si troufne zamítnout střídavou péči zcela (vždyť je od roku 1998 v zákoně a žádnou katastrofu nezpůsobila), tak se hledají jakékoli podpůrné argumenty, které by nás měly přesvědčit, že by mělo jít o opatření výjimečné. Objevuje řada námitek: novela není třeba, vše řeší stávající úprava, podle novely se při rozhodování o střídavé péči upřednostňují práva rodičů nad právem dítěte, je omezeno právo dítěte na vyjádření, dítěti bereme domov...

Stěhování je ten nejmenší problém

Největší uváděný problém bývá pravidelné přesouvání z bytu do bytu a s tím spojená údajná ztráta domova. Dítě se ovšem pravidelně „stěhuje“, i když je svěřeno do péče jednomu rodiči. Neměli bychom soudit podle dospělých a zkusme připustit, že dítě by mohlo mít domov všude tam, kde jsou jeho rodiče, kde má oblíbené věci, zvířata. Tedy ne ve třech místnostech jednoho bytu, ale v šesti místnostech dvou bytů. Navíc, menší dítě nemá se „stěhováním“ takové starosti, tašku mu zabalí rodiče.

Střídavá péče je prý opatření pro dospělé. Jenže i rozvod je většinou opatření pro dospělé, děti by si přály být s oběma rodiči. Totéž však platí o svěření dítěte do péče jednomu z rodičů. Koneckonců i docházka do školy je opatření pro dospělé. A nezapomínejme, že zásadní odpovědnost za dítě mají právě rodiče.

Dítě prý je pouhý objekt rozhodování dospělých a nikoli subjekt. V novele není ani zmínka o tom, že by soudy neměly pokládat dítě za subjekt a nadřazovat jeho zájem zájmům dospělých. Při dosavadní úpravě to zřejmě možné je, jen si nejsem toho, že by to v praxi fungovalo, že by se tedy bral vážně názor dítěte, které nechce rozvod rodičů, nebo že by se akceptovalo jeho vyjádření, komu má být svěřeno do péče a jak má tato péče vypadat. Co však pro je mě zásadnější, že mi vůbec není jasné, jak zjistit „nejlepší zájem dítěte“. Že dítě se rozhodne a tak to bude? Nebo namaluje obrázek a zkušený psycholog pozná, jak to je, jestli jedna strana popouzí, že má raději maminku... Přiznám se, že to v běžných případech poznat neumím a stejně by mi to přišlo dílem neetické.

Novela opravdu nestaví na roveň všechny možnosti soudní úpravy poměru nezletilého. Vyjadřuje tím zájem této společnosti na tom, aby dítěti zůstali po rozvodu zachováni v maximální míře oba rodiče. Což nejpoužívanější postupy alespoň z psychologického hlediska reálně rozhodně nezajišťují. Copak je možné, aby víkendová návštěva jednou za čtrnáct dní byla srovnávána s každodenní péčí?

Novela soudům nepřikazuje, jak mají rozhodovat. Jen říká, že právo dítěte na oba rodiče je na prvním místě a soud by měl případně zdůvodnit, proč tato varianta není v nejlepším zájmu dítěte. Jsem přesvědčen, že v řadě případů by to měl hodně těžké. To když i znalci uvedou, že oba rodiče mají velmi podobné předpoklady vychovávat dítě. Pak by mu neměly stačit jako důvod k zamítnutí střídavé péče „argumenty“, že matka nic neprovedla a že proto není pro střídavou péči důvod.

Jako dětský psycholog jsem pro novelu. Střídavou výchovu pokládám po společné péči za nejméně špatnou z porozvodových variant.

Psáno pro MF DNES